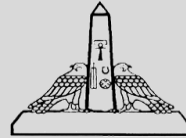

كلية الآداب

حوليات آداب عين شمس المجلد ٤٥ (عدد إبريل - يونيو ٢٠١٧)

<http://www.aafu.journals.ekb.eg>

(دورية علمية محكمة)

جامعة عين شمس

الصراع النفسي للقاص إسحاق شنهار في قصته " وجبة هزيلة "

مجيد عبود رحيمه

المستخلص:

يهتم بحثي الموسوم (الصراع النفسي للقاص إسحاق شنهار في قصته وجبة هزيلة) بوصف بدايات الحياة اليهودية في فلسطين مع تعاقب موجات الهجرة إليها فنجد قصة " وجبة هزيلة " هذه القصة للأديب إسحاق شنهار تتناول وصفاً دقيقاً وفنياً لجانب من الواقع الإسرائيلي .

ان الكيان الصهيوني كان وما يزال يعتمد في تكوينه على المهاجرين بحيث حقاً تسمى (دولة المهاجرين) ، ونظراً لان أمكانية الدولة لم تكن تسمح لها باستيعاب المهاجرين القادمين إليها من شتى بقاع العالم والمتنوعين في ألوانهم وثقافتهم واستعداداتهم الإنسانية ، فقد أصبح هناك ما يسمى بالمعابر (מעברות) وهي عبارة عن مرحلة انتقالية يتم فيها تجميع المهاجرين إلى أن يتم إعدادهم نفسياً ومهنياً واجتماعياً للتأقلم مع الواقع (الإسرائيلي) الجديد. وقد كانت هذه المعابر ، في غالب الأحوال ، عبارة عن خيام أو أكشاك من الصفيح ، وبصفة خاصة في السنوات الأولى من قيام الكيان الصهيوني أصبحت المعابر آلاف المناطق السكنية الأكثر تجهيزاً وإعداداً مما كانت عليه من قبل .

والقصة تحكي عن تجربة عائلة يهودية من المهاجرين إلى فلسطين وضعوها في (מעברות) على إنها إقامة مؤقتة فإذا بها تتحول إلى إقامة دائمة ، وشنهار يصور في هذه القصة بصدق خيبة الأمل التي أصابت اليهودي المهاجر لاصطدامه بهذا الواقع الذي يخالف تماماً الصورة التي يحلم بأنه سيجدها في إسرائيل او التي وعده بها .

تضمن هذا البحث مقدمة ، تناولت فيه لمحة مكثفة عن الصراع النفسي ، وأعقب هذه المقدمة نبذة عن العلاقة بين الصراع النفسي والأدب العبري وكذلك درسنا جوانب مهمة عن حياة القاص وأسلوبه الأدبي ، بعد ذلك قمنا بتحليل القصة تحليلاً مفصلاً ، وبعد ذلك تناولنا الأسلوب اللغوي الذي اعتمده القاص في قصته " وجبة هزيلة " وفي نهاية البحث الاستنتاجات التي توصلت إليها من خلال دراستي لهذه القصة .

**הקונפליקט הפסיכולוגי של הסופר יצחק שנהר בסיפורו קב חרובים
"עיון סגנוני"**

הקדמה

לפני שניכנס בנושא המחקר, אין מנוס ממבוא נדבר בו בלקוניות על הקונפליקט הפסיכולוגי. **הקונפליקט** (מלאטינית Conflictus התנגשות, מריבה). מאבק, סכסוך, נגוד, התנגשות ענינים בין אנשים או בין מדינות וכיוצא באלה: קונפליקטים מדיניים. קונפליקט בין כוחות שונים בחיי הנפש (בין היצר והמצפון בין הרגשו החובה) (אברהם בן שושן, המלון החדש. כרך ששי, הוצאת "קרית ספר" בע"מ, ירושלים, 1971, עמ' 2316).

הוא מתכוון גם מאבאק, סכסוך, עוד, התנגשות ענינים בין אנשים או בין מדינות וכיוצא כאלה. (קונפליקטים) (אבן שושן, אברהם. המלון העברי המרוכז. עמ' 624) לדוגמא: קונפליקט בסיפור "האדונית והרוכל" של ש"י עגנון* ישנו קונפליקט בין הרוכל היהודי ובין האדונית הגויה. (עגנון, שמואל יוסף. תשל"ד. עמ' 92). בסיפור "פרנהיים" של ש"י עגנון ישנו קונפליקט בין וורנר פרנהיים לבין בני משפחת שטיינר (עגנון, שמואל יוסף. כרך שביעי תשל"ד. עמ' שכב.). דוגמה אחרת הקונפליקט בסיפור "לאן" של זאב מרדכי* הוא מצייר לנו עצמו ואת עולמו הפנימי שבו מתחוללות מלחמות פנימיות, עוליונות ויורדות רוחניות.

* **ש"י עגנון** הוא הסופר העברי הראשון, נולד בגליציה המזרחית בשנת 1888. נחשב מראשי המספרים בדורנו הוא אבי שיטה חדשה של סגנון עממי – חסידי. (צלנר מרדכי. מאוצר הספרות החדשה. ניו-יורק 1965, עמ' 153).

***זאב מרדכי**: מספר עברי נולד בנובגראד וולנסק (ווליניה) בן למשפחה חסידית. אביו היה שוחט בילדותו עברה משפלתו לשבת בכפר הילסק. (אברהם בן שושן, המלון החדש. שם, עמ' 27).

מטרות המחקר:

- הבהרת של המצב הפסיכולוגי של יצחק שנהר.
- מה הוא המניע מאחורי כתיבת סיפורו "קב חרובים".
- לדון בנושא הסגנון הלשוני והספרותי מתוך נתוח של סיפורו.

חשיבות המחקר:

- חוזרת אל אסתטיקת הסיפורים האלה והיצירה הגדולה בתחום מטוה המניעים הפסיכולוגיים השונים שמהווים גרעין סיפור בעל כיוון ריאליסטי, מעורר ומעריך את הקורא.
- סיפור (קב חרובים) זה בכלל הוא השתקפות לקונפליקט הפסיכולוגי שהוא סובל ממנו.

חשיבות הסיפור "קב חרובי":

- המספר מתייחס בסיפור זה לזכרונותיו שמציג אותם על הקורא בסגנון יפה ופשוט, הוא העביר לנו חדשות ותמונות רבות על המצבים במעברות והאוהלים והמצב הכלכלי המידרדר.
- המספר מנסה להציג מקרים דתיים למסור לקורא מסר תוכנו שהאישיות היהודית מתקשרת בדת היהודית ובמורשה התרבותי היהודית.
- הסופר מראה כי חוסר תשומת – הלב בילדים והתרשלנות בסיפוק מובילים אותם לברוח מהמשפחה ולעשות מעשים רעים כפשיטת היד.

היפותיזת המחקר:

- המחקר זרקור על סגנון יצחק שנהר הלשוני והספרותי "עיון סגנוני" בסיפורו "קב חרובים" ואיך המספר מגלה לנו את המצב הפסיכולוגי שלו.

שיטת המחקר:

שיטת המחקר היא אנליטית עם ניתוח של אוצר המלים וקביעת האמצעים הספרותיים שהשתמש בהם הסופר בסיפורו.

מבוא

א' : היחס בין הקונפליקט הפסיכולוגי לבין הספרות:

השיטה הפסיכולוגית מקשר בין חיי הסופר ואישיותו לבין יצירתו היא משוכנעת אם יכולנו לרכוש ידיעה בדבר חיי הסופר וההשפעות העיקריות בו, אנו יכולים להגיע להבנה נכונה לעבודותיו הספרותיות (פאליק מוסטפי, עבד הרמן. ص 167, 2000).

היחס הדוק בין פסיכולוגיה לבין הספרות, משום שזירתן אחת היא בן- האדם, הראשונה היא המדע המחפש התהליכים הנפשיים באדם, חוויותיו, רגשותיו על הסביבה וכדומה (الطاهر، علي جواد. ص 161, 1978).

ההשנית היא היצירות הספרותיות שמטפלות בבן – אדם, יתר על – כן דברים אחרים אולי, והמצבים הפסיכולוגיים הלא הפסיכולוגיים בתנאי שהיו מצטינות בהבעה בעלת ערכים אמנותיים או אסתטיים (שושן א. מלון הספרות החדשה העברית והכללית, 1978, עמ" 1032)

הואיל ופרויד וחסידיו כתבו מספר מחקרים פסיכולוגיים באומנויות ובספרויות, הבחינו בהם את הקשר ההדוק בין אישיות האמנים והסופרים לבין תכונות יצירותיהם (פאליק מוסטפי, עבד הרמן علي. المصدر السابق, ص 167).

החוקרים והמבקרים רואים בספרות "יצירה אמנותית שאין לה פונקציה אחרת, זולת ההנאה שבהתייחדות עם ערכים אסתטיים, מהם הקושרים אותה למגמות סוציאליות מובהקות, מהם המבקשים בה את היסודות הפסיכולוגיים של היוצר ושל השפעה פסיכולוגית על הקורא" (שושן א. שם, עמ" 1034).

פרויד הוא בעל אסכולה פסיכואנליזה, אין ספק, כי הפתח אותו אל סודות הנפש היה לו השפעה בספרות (وهبة، مجدي. 1974, ص 451).

הסיפור או הרומן הפסיכולוגי הוא היצירה הספרותית שסובב נושאה בעיקר, סביב חיי דמויותיה השכליים והסנטימנטליים, יותר מהתרחשויות הפבולה (وهبة، مجدي. المصدر نفسه, ص 451).

פלידנג מכיר כי הוא הגיש ברומנים שלו מידות – רעות על – אף קפדנות לבזוי נקודות התורפה המורליות וההתנהגותיות, בגלל שהוא, לפי דעות, מתיחס לטבע האנושי, לכן אינו יכול להשמיט או ביטול מידות הרעות (Golden, M. pres, 1966, P.76).

ומהסופרים האירופים המפורסמים בהתום הסיפור או הרומן הפסיכולוגי, דוסטויבסקי (החטא ועונשו) ו (האחים קאראמאזוב) וגיסטב פלובר ובמיוחד רומנו הידוע (מאדם בובארי) וטולסטי ובמיוחד (אנה קארנינה) (دعيبيل، عماد سعيد. دراسات في الأدب العبري الحديث. 2011, ص 25).

ומהסופרים העבריים שכתבו יצירות ספרותיות בעלות מגמות פסיכולוגיות, ברנר, עגנון, גרשון שופמן, יודוד פוגל (ראה: שושן א. מלון הספרות החדשה העברית והכללית חומר דוסטויבסקי, עמ" 220-222)

ב' : חיי המספר וסגנונו :

יצחק שנהר סופר עברי, אמן הסיפור הקצר, נולד באוקראינה בשנת 1905, עלה לארץ – ישראל בשנת 1924 מכאן נסע לבלגיה להשתלם. לאחר מכן שב וישב בארץ ישראל בקביעות נפטר בירושלים בחורף 1957.

(אהרון רוזן. אלף מלים ועוד רבבה. הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ, תל-אביב, 166, 1969). לאחר מכן עברה משפחתו לעיירה טרנורודה ליד נהר הבוג. בשנות מלחמת העולם הראשונה התגוררה משפחתו בפרוסקורוב. הוא עלה לארץ ישראל במסגרת ארגון "החלוץ" ב-1921; וכמו רבים מחבריו עבד כחלוץ במגוון עבודות: בבניית בתים בהובלת זיפזיף על גמלים, בעגלונות, וברכבת. בשנת 1930 נסע ללמוד כלכלה באוניברסיטת בריסל. כאשר חזר, עבד בעריכה בהוצאת שטיבל-מצפה. שנהר היה אחד ממייסדי כתב העת

הספרותי גליונות בעריכת יצחק למדן. (שאנן אברהם . (מלון הספרות העברית החדשה הכללית - תל - אביב 1978, עמ' 856)

שנהר כתב את ספוריו בסגנון ראליסטי . הוא תאר את המציאות בנאמנות , אך העלילות בספוריו מתרחשות באוירה אפופת מסתורין . הנושאים המרכזיים שהעסיקו אותו ביצירתו , הם החיים היהודיים במזרח אירופה והחיים בארץ - ישראל בין שתי מלחמות העולם , הוא כתב בסגנון עשיר וססגוני השואב מרבדי לשון מגוונים , ספורים כמו "מארץ אל ארץ", "ימים ידובבו", "מאז ומקדם " ו " בשבעה דרכים " - ספורים על מסעותיו באירופה ובאמריקה הדרומית בשליחות הקרנות הלאומיות , קרן היסוד והקרן הקימת לישראל . כן כתב את " בשר ודם " ולילדים חרוזים וספורים ב " בין כוכבים ודשא". יצחק שנהר תרגם לעברית עשרות ספרים - יצירות ממיטב הספרות האנגלית , הצרפתית.

(אלחנני אברהם חיים , שיחת סופרים . הוצאת ראובן מס , ירושלים , 1977, עמ' 260).

פרק ראשון: ניתוח קב* חרובים**

סיפור קב חרובים הוצאת לאור ב"ספר אלף מלים" בשנת 1969

סיפור ,מאת : יצחק שנהר

הסיפור מספר על החוויה של משפחה יהודית מהעולים לפלסטינה שמו אותה במעברה) , כאילו היא ישיבה זמנית , ובהדרגה תיהפך לישיבת קבע , ושנהר בספורו זה מתאר בכנות את האכזבה שפקדה את העולה היהודי הנתקל במציאות הזאת , הסותרת לגמרי את התמונה שחלם למצא אותה בישראל או שהבטיחו אותו בה , המספר מתאר את סבל היהודי בקונפליקטו היומיומי עם החיים , וגם-כן מתאר את הרגליו והתנהגויותיו ודרכי חשיבתו לרשום דרך העניינים ההם , דיוקן מהמציאות הישראלית בתיחלת שנות החמישים .

(כמה עושה אדם במחנה במעברה ? אפשר ירחים , אפשר שנים , אפשר כל החיים כולה - לא יודע . הרחמן הוא לבם של ישראל , והוא יחשב ימים מקדם שנות עולמים , חס ושלום שקילקול חשבונות יש כאן בחריבות הזמן) (שקד , גרשון , עמ' 26, 1971)
לישראל בעיות חברתיות חמורות בגלל היותה ארץ הגירה וגם בגלל המודרניזציה והמעבר לסגנון חברת השפע . המספר מדגיש על הצד הפסיכולוגי שלו , כשהיה עומד במחנה , נזכר במצבו של אדם , דומה למצבו הנוכחי , משקף המצב הזה את הסכסוך הנפשי שהיה סובל ממנו .

(מה יש במעברה ? יש אהלים ופחונים , יש צריפים ובדונים וביניהם עשבים גדלים מאליהם , תינוקות גדלים מאליהם . ומסביב לעשבים , לתינוקות , ולימים יש גדר , והיא עשויה חוטים של ברזל , שורה מעל לשורה , ארבע שורות (רוזן , א' , ש. עמ' 150)

*קב : מידת היבש , קצת יותר משני ליטרים במידתנו .

**קב חרובים : מזון דל מאוד . (אהרון רוזן , 1971 , עמ' 164).

הסכסוך הפסיכולוגי של הסופר מתחיל מאז הרגע הראשון . כשהיה פותח בתיאור חייהם של היהודים במעברות בטון קומי , המספר השתמש במילה "אוהל" , שיש בה סוג מהלעג ומשמעות מפורשת , לתאר את המעברות :

(אני ומשפחתי דרים באוהל גדול . מה יש , יא - אחי , אוהל - זה לא טוב ? זה טוב מאוד , אוהל ישרים יפריח , השבח לאלוהי הרחמים . אתה מרים שיפולי האוהל ורוח באה ומנשבת לך מלמטה ומצננה לך אוויר בימות החמה ; אתה מוריד שיפוליו - והמימות מצטברות לך בימות הגשמים) (רוזן , א' , ש. עמ' 150).

המחבר מצייר לנו הצורה הפסיכולוגית ששולטת עליו ועל משפחתו במעברות . גם הסופר מציג באמצעות הדיאלוג בין שלושת בניו נקודת מבטו על חיי המעברות הקשים , המספר מגלה לנו את המצב הפסיכולוגי של בניו ובמיוחד הצעיר אוכים שפקעה סבלנותו בחיים אלה :

(אומר אכים:

(אני רוצה לצאת מפה . לא רוצה לשבת פה . פה – זה לא חיים)

אומר הוגרס:

(שוב אתה מהנדס בשטויות שלך ! כמה פעמים אמרתי לך :אי אפשר שנעזוב את המעברה . למה שיש לנו דירה של חינום ולא צריך ללכת מכאן) ושמעון אומר :

נגור פה עד שנעש כסף בעבודה ובמלאכה . למה נצה לשלם ממונות שכר דירה , למה ? נשב כאן ונצבור – נצבור – נצבור, ואז נראה (רוזן 'א'. שם. עמ' 151).

השיח משחק תפקיד חיובי בסיפור זה, כי הסיפור כולו הוא סיפור של שיח ולא של תיאור, והמטרה מהשיח היא העמקת היסוד הפסיכולוגי שעליו נשען הסיפור, הדיאלוג גם משחק תפקיד חיוני בסיפור זה .

אחרי- כן מעורר אותנו המספר להציג מקרים דתיים כדי ללמד אותם הנוער היהודי . לפי דעתי הממד הדתי של הסופר בילדותו משפיע בוודאי על יצירותיו, גם המספר חוזר ומדגיש את הקשר הישיר בין הנאמנות הדתית לבין משפחתו.

(למחרת היום ערב שבת היה , ואחר כך באה שבת . ובמוצאי שבת עשו בצריף התרבות הצגה של שלמה המלך ואשמדאי) (שם. עמ' 162).

המספר ניסיון להבליט את חשיבות "יום שבת" ולהעמיק את האמונה בו על ידי הקורא היהודי משום "שהספרות עליה להועיל לעם ולפעול פעולה מפרה ומחוללת שינויים רוחניים וחברתיים" (ניצני הריאליזם, 1972, עמ' 15)

החיים הקשים של הסופר במעברות, השפיעו השפעה גדולה על משפחתו, גם "הסופר" מגלה לקורא את המצב הנפשי של אכים בנו של הסופר כש ברח מהמשפחה ועשה מעשים רעים כפשיטת – היד, רעיון הבריחה תולדת המציאות הקשה שסובל ממנו אכים :

(ביום השלישי ראה כי רעב הוא וכוחו תש ועבודה אין – הלך ומצא לו מטלית שחורה וקשר על אחת מעיניו , מטלית שניה כרך על פס ידו , שלישית על פס רגלו , התיישב בקרן רחוב והעמיד קופסה של פח לפניו והיה יושב ומזמר חרש זמירה של רחמנות ופושט ידו אל העוברים ושבים . וכבר נצטברו לו כמה וכמה מעות , הלך וקנה לחם וזיתים ואכל בחשאי במבוי אפל , ואחר חזר למקומו בקרן הרחוב , ואיש לא ביהה בו . אבל במקרה עבר שם אותה שעה המורה שלנו והכיר את קולו , הכיר את גולגלתו , הכיר את תנועותיו , עמד מן הצד והקשיב רגע . אחר ניגש ואמר: אכים , מה הדבר הזה ? כבש אכים את ראשו ולא השיב כלום) (רוזן 'א'. שם. עמ' 162)

המחבר מתאר היהודים בדרכים והם אינם יכולים לעשות דבר, קריאה מדויקת בסיפור של שנהר חש הקורא שהוא ייצג באישיותו את דמותו של הסופר הנוגד.

סיפור זה מגלה שהמספר בעל הלך – רוח מדוכדך, אותו הלך רוח שמסתמן בעלו בתחושה של שעמום, ייאוש, ובודדות פסיכולוגית :

(אנחנו מקננים שם למשפחותינו משפחות – ישראל מעיראק מתימן מפרס מרומניה ומכל העולם כולו) (רוזן 'א'. שם. עמ' 162)

המספר אינו מדגיש רק על הצד הפסיכולוגי אלא על הצד הסנטימנטלי בחלק העמדות לפעמים:

(לא רוצה לשבת פה . פה זה לא חיים"..."מה נראה? ישבנו במעברה –די ישבנו כקבצנים מסכנים ועכשיו אני כבר רוצה שנחיה בארץ ישראל"..."צריך שנגור בעיר . שם יש הכל הכל מה אנחנו – בדוים שגרים באוהל" ?) (רוזן 'א'. שם. עמ' 163)

פרק שני: הסגנון הספרותי בסיפור :

בסיפורו של שנהר היו הרבה מאפיינים לשוניים, גם הוא ריטוריקן מעולם .

- שְׁנֵהר הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּסַּגְנוֹן הַסִּיפּוּרִי כְּלוּמֵר הַמַּחְבֵּר נִרְטֵיב אֶת הַסִּיפּוּר בַּעֲצֻמוֹ וְלֵאחֶר אַחֵר-כֵּךְ עוֹבֵר לְדִיאֲלוֹג בֵּין הַדְּמוּיוֹת וְהַדִּיאֲלוֹג לַפְעָמִים מִשְׁתַּמֵּשׁ עֲצָמִי:
- 1- (אֲנִי וּמִשְׁפַּחְתִּי דָרִים בְּאוֹהֶל גְּדוֹל) (רוֹזֵן א' ש. עמ' 150).
- הַמֵּאֲפִינִים שֶׁל הַשְּׁפָה הָעֵבְרִית הַמּוֹדֵרְנִית הִיא הַנְּטִיָּה לְמִזְג מִלּוֹת וּפִישׁוּט זֶה הִיָּה הַסִּיבָה הַנְּטִיָּה לְקִיצוֹר . הַשְׁתַּמֵּשׁ שְׁנֵהר בְּתַמוּנָה זֹו בַּסִּיפּוּר (קֵב חֲרוּבִים) אֲנִי מוֹצֵאִים אֶת הַמִּלָּה: אַחַד הַמֵּאֲפִינִים לַשְּׁפָה הָעֵבְרִית הַמּוֹדֵרְנִית הַשִּׁמּוּשׁ בְּמִילַת שְׁלִילָה (לֹא) בַּמְקוֹם (אִין) כְּדֵי לַחֲקוֹת אֶת הַשְּׁפּוֹת אִירוֹפֵאִיוֹת :
- (לֹא יוֹדֵעַ) , (לֹא רוֹצֵה לְבוֹא) , (לֹא רוֹצִים עוֹד בְּשִׁכְנוֹת) , (לֹא רוֹצֵה מִכְתוּב) , (אֲנִי לֹא אוֹמֵר) (ש. עמ' 150).
- שְׁנֵהר מוֹשֶׁפֶע בַּסַּגְנוֹן הַמַּקְרָאִי מֵתוֹךְ הַשִּׁמּוּשׁ בְּבִיטוּאִיִּים מַקְרָאִיִּים וְגַם כֵּן הַצִּיטוּט בַּסִּיפּוּר לְמַעַן תִּשְׁמַת לֵב הַנְּמַעֲנִים .
- הַתְּקוּפָה הָעֵתִיקָה בְּיוֹתֵר שְׁבָה דִּיבְרוּ וְכָתְבוּ בַּעֲבָרִית הִיא תְּקוּפַת הַתְּנ"ךְ , שְׁנֵהר הַשְׁתַּמֵּשׁ בְּמִלָּה מֵהַתּוֹרָה (סְדוּם) , אַחַת מֵהַמִּלִּים הַמוֹפִיעָה בְּתוֹרָה: (וְאֲנִשִּׁי סְדוּם רַעִים וְחַטָּאִים) (בְּרֵאשִׁית: 13)
- הַסּוֹפֵר הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּפּוֹעֵל הַמַּקְרָאִי (טִלְטַל) שְׁבָא בַּמַּקְרָא : (הַנְּהִיָּהוּהָ מִטְּלַלְךָ) (שְׁעִיה : 11: 17)
- הַסּוֹפֵר הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּפּוֹעֵל הַמַּקְרָאִי (מִתְּשׁוּטֵט) הָעֲבוּדָה רֵאשׁוֹנָה נַעֲשׂוּ הַסּוֹפֵר הַפּוֹעֵל נְחִי ע"ו (שֵׁט - שׁוּט) הוּא פּוֹעֵל עוֹמֵד לַפּוֹעֵל רְבִיעֵת לַפּוֹעֵל יוֹצֵא הַבִּיא מוֹזְכָר בְּתוֹרָה: (כִּשְׁהוֹצִיאֲנִי הַקֵּב"ה מִבֵּית אֲבִי , לֵהִיּוֹת מִשׁוּטֵט וְנָד מִמְקוֹם לְמְקוֹם) בַּסֵּפֶר שְׁמוֹת (פְּרָקִים ג-ד) (רוֹזֵן א' ש. עמ' 164)
- הַשְׁתַּמֵּשׁ הַסּוֹפֵר בְּ(אֲנָכִי) הַנְּגוֹר מֵהַסַּגְנוֹן הַמַּקְרָאִי מִצִּטָּט מֵהַתְּנ"ךְ , כְּמוּ בַּסֵּפֶר בְּרֵאשִׁית 1:3.
- 1- בֹּא הַצִּיטוּט(עַל רַגְלֵי אַחַת) בְּתַלְמוּד (ש. עמ' 150).
- גִּירָנִי עַל מִנַּת שְׁתַּלְמֵדְנִי כֹל הַתּוֹרָה כּוֹלָה כְּשֶׁאֲנִי עוֹמֵד עַל רַגְלֵי אַחַת).
- פֶּסֶח: 119
- 2- בֹּא הַפּוֹעֵל (פִּקְפֵק) בְּתַלְמוּד (רוֹזֵן א' ש. עמ' 162)
- כְּגוֹן : "אֲכִים יוֹשֵׁב וּמִפְקֵק בְּפִיו" סְכָה: 1: 7
- בַּסִּיפּוּר (קֵב חֲרוּבִים) בֹּא הַשֵּׁם "מְנוּחָה" בֵּין שְׁמִים וְאֵרֶץ"שְׁבָא בַּמַּקְרָא : "דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלַחֲזוֹר לָהֶם מְנוּחָה" (שְׁמוֹת: 1: 30)
- שְׁנֵהר הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּסִּיפּוּר הַזֶּה , הַרְבֵּה מִלִּים שְׁנִלְקַחוּ מֵהַסִּיבָה הָעֵרֶבִית הַפִּלְסְטִינִית , אֲשֶׁר הוּאִיל וְיוֹדֵעַ הַטוֹב בְּיוֹתֵר לְמַשֵּׁל :
- (יֹא אַחִי , הַרְחַמְן הַרְחַמִּים , טִיִּיב) , (דוּוֹאֵמָה , מִסְכָּנִים , ג'חֵשׁ , יֹא אֲבִי , יֹא אֲמִי , מַעֲלִישׁ , בְּדוּיִם , ג'אוֹהֶרֶג'י , פִּיוֹג'אֵמָה , אַהֲלָאן וְסַהֲלָאן , דַּפְתֵר , חִבִּיבִי , יֹא מוֹעֲלֵם , מִכְתוּב , חֵלֶס , אִינְשֵׁאֲלָלָה , פִּינְג'אֵן , תַּפְאֲדָאֵל) (ש. עמ' 151)
- הַסּוֹפֵר הַשְׁתַּמֵּשׁ בְּהִיגֵד הַסֵּלֶאֲנֵג מֵהַסִּיבָה הָעֵרֶבִית בְּאוֹתִיוֹת עֵבְרִית:
- נִשְׁבַּ כְּאֵן וְנִצְבּוֹר - נִצְבּוֹר - נִצְבּוֹר - נִצְבּוֹר וְאִזְ נִרְאָה" , "עַל רֵאשֵׁם וְעַל עֵינָם)(רוֹזֵן א' ש. עמ' 150).
- הַסּוֹפֵר הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּעֲתִיד בַּמְקוֹם נוֹסַחַה הַצּוּי , אֲנִי מוֹצֵאִים אוֹתוֹ בַּסִּיפּוּר (תֵּלֶךְ וְתִגִּיד לָהֶם) - בַּמְקוֹם לֶךְ וְהִגִּיד לָהֶם (רוֹזֵן א' ש. עמ' 150).
- הַבִּיא הַבִּיטוּי"אֵף פַּעַם" (1) הוּא תְּרַגּוּם לְמִלָּה הָאֲנַגְלִית (never) מַעֲדִיף לֵהִיּוֹת בְּתוֹרָה"לְעוֹלָם לֹא" (רוֹבֵן א. ש. עמ' 171)
- הַשְׁתַּמֵּשׁ הַסּוֹפֵר בַּמִּשְׁקַל (נְתַפְעֵל) כְּגוֹן:
- הַסּוֹפֵר הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּסּוּגִי מִשְׁפָּטִים , וּבְכֻלָּל מִשְׁפָּטִים שְׁאֵלָה , בְּשֵׁל הַתְּנָאִים הַכֹּלְכִלִּים שְׁנַגְרָמוּ לְאֵדָם הִיְהוּדִי בַּמַּעֲבָרָה :
- (כִּמָּה עוֹשֵׂה אֵדָם בַּמַּחְנָה בַּמַּעֲבָרָה?)
- 1- (מָה יֵשׁ בַּמַּעֲבָרָה?) (רוֹזֵן א' ש. עמ' 162).

ב : מבנה המשפט :

- הסופר השתמש במשפטים מורכבים למען עורר תשומת לב הקוראים:
- (אומרים הבריות ,ואף על פי שהיא לא אומרת לי אמירה של כלום – כלום בכל זאת אני גורש שינה מעיני ומחכה כמוה ומביט כמוה אל פנאי האוהל) (רוזן 'א'. שם. עמ' 162)
- השתמש במשפט ייחודי בשל הסכסוך הפסיכולוגי של המספר שהיה סובל ממנו כגון:
- (הגדר – גדר ויש בה שער ונחלקו בו חכמים יושבי המעברה).
- (אני – כמו יש לי עפר בעיני ולא רואה כלום).
- (לא אמרתי כלום לאשתי ,אלא קמתי והלכתי) (שם. עמ' 150).
- השתמש במשפט מחובר כשהסופר צייר את הקונפליקט הפסיכולוגי המרגיש בוכגון :
- (הרחמן גדול בשמים וכטוב בעיניו יעשה בארץ ,אבל הוגרס ושמעון הם שעושים לנו ממונות) . (רוזן 'א'. שם. עמ' 162).
- השתמש במשפט כולל,כי הסופר העביר לנו חדשות ותמונות רבות על המצבים במעברות והאוהלים והמצב הכלכלי המידרדר כגון:
- (יש אהלים ופחונים ,יש צריפים ובדונים וביניהם עשבים גדלים מאליהם)
(שלושה בנים יש לי,הוגרס הבכור ,שמעון שני, ואכים שלישי .
(לא אמרתי כלום לאשתי ,אלא קמתי והלכתי) (רוזן 'א'. שם. עמ' 162)
- השתמש במשפט ייחודי בשל הסכסוך הפסיכולוגי של המספר שהיה סובל ממנו כגון:
- (הגדר – גדר ויש בה שער ונחלקו בו חכמים יושבי המעברה) (רוזן 'א'. שם. עמ' 161)
- השתמש במשפט מחובר הסופר צייר את הקונפליקט הפסיכולוגי המרגיש בו כגון :
- (הרחמן גדול בשמים וכטוב בעיניו יעשה בארץ ,אבל הוגרס ושמעון הם שעושים לנו ממונות) . (רוזן 'א'. שם. עמ' 163)
- הסופר השתמש ,במגוונים,ליצור הזדהות עם הכותב ועם המסר לתאר את מצבו הפסיכולוגי וזה ברור בסיפור המחקר והם:
- א'.ניגוד: "של שמחה ושל עצבות),(נהיה יוצאים לארץ ישראל וחוזרים מארץ ישראל)
,(אמהות ואבות) , "יש רוצים ויש שאינם רוצים", "זה לא טוב , זה טוב מאוד", "אני רוצה לצאת מפה .
(לא רוצה לשבת פה", "הולך במישרים והולך) (רוזן 'א'. שם. עמ' 162)
במעקלות", "קטנות וגדולות", "אנשים, נשים"
- ב' חזרה: "אפשר אלה ,אפשר אלה", "מעשן נרגילה ,אני מעשן נרגילה", "כלום – כלום", "אנחנו תקועים גם תקועים בה", "למענות מזה ולמענות מזה " (רוזן 'א'. שם. עמ' 160)
- נרדפת: "חושך =אין אור", "אך כשהגענו למחנה=וקרבנו אל אהלנו"
- הדמוי: "אנחנו פה כמו עגלה שנוסעת למקום אחד", "ישבנו כקבצנים מסכנים" ,(ישב תחילה כנזוף למקום" , "אותם אלו כנגד אלו והם שרים", " כמו דבוריא של דבש", " כמו יש לי עפר בעיני ולו רואה " (רוזן 'א'. שם. עמ' 162)

סיכום :

- 1- המספר מגלה לנו את המצב הפסיכולוגי של משפחתו באמצעות הדיאלוג בין שלושת בניו נקודת מבטו על חיי המעברות הקשים, גם המבנה הפסיכולוגי ברור בסיפור זה ,כי הדחפים הנפשיים הם המניעים את הדמות הראשית שהיא אבנו אוכים .
- 2- המספר בסיפורו "קב חרובים" מעורר תשומת – לב של הקורא,לכן הסיפורת נקטה מסלול אחר בסוף המאה ה-19 ,הואיל והסופרים העבריים התעברו מהרומנטיקה אל הריאליזם ,והופיעו נושאי סיפוריהם נשאים מהמציאות היהודית וההתעניינות בחיים האקטואליים וצורכי החברה מחקים בזאת הספרויות האירופיות. יצחק שנהר כתב על החיים בפלסטין בצורה ריאליסטית ביותר.
- 3- המספר משקף ,על- פי- רוב ,את מצבו הנפשי ,בסגנון ריאליסטי כמו עגנון ויהודה שטיינברג... וכו".

- 4- לפעמים משקף יצחק שנהר את הקונפליקט הפסיכולוגי לשקף את געגועיו לארץ - ישראל וגעגועים אלה הם פרי מפירות הרקע הדתי של המספר .
- 5- המבנה האומנותי של סיפורו "קב חרובים" מסתמך על הנרטיביות הסיפורית באופן גדול מאוד . יבוא אחריה הדיאלוג והחזרה ... וכו' .
- 6- שנהר מושפע בסגנון המקראי מתוך השמוש בביטויים מקראיים , וגם כן הציטוט בדברי הסיפור קב חרובים .
- 7- שנהר התמקד במשפטים המחוכמים והמורכבים בצורה ברורה ברוב סיפורו , וגם כן במונחים בעל סידור סימנטי .
- 8- שנהר התמקד בשמוש בתופעות הסימנטיות כגון המטאפורה , הנרדפות , הניגוד , השמוש הסימנטי , בסגנון הזה רוצה שנהר להבהיר את היכולות הלשונית שלו וגם כן להעבית את מטרת רעיונו .
- 9- מבחינת הסגנון , שנהר משתמש במובאות תנכיות , משקיע אותן להעשיר המטרה הפסיכולוגית של הסיפור .
- 10- שנהר מושפע בסגנון המקראי מתוך השמוש בביטויים מקראיים , וגם כן הציטוט בסיפורו למען תשומת לב הנמענים .
- 11- המספר הצליח בהבלטת הסבל הפסיכולוגי שלו בסוף הסיפור .

תקציר :

מחקרי הנקרא (הקונפליקט הפסיכולוגי של הסופר יצחק שנהר בסיפורו קב חרובים) עוסק באחד מהסופרים העבריים שנחשבו בעלי - השפעה בתהליך הספרות העברית החדשה , יתר על כן האווירה הפסיכולוגית שמקיפה בסיפורו "קב חרובים" . במחקר זה טיפלנו בחייו של המספר הזה ביקצור וגם בסגנונו הלשוני באופן כללי ובסימנים המאפיינים את גיבורו , ובמיוחד אבנו אוכים בסיפורו "קב חרובים" . סגנונו הלשוני של שנהר מבוסס על ההשפעה והשכנוע , הוא משתמש במשפטים , מלים וצירופים מתאימים לשכניע את הקורא גם כן סגנונו הלשוני מבוסס על השמוש באמצעים הריטוריים השונים .

הוא תמיד התמקיד על החזרות , הציטוט , הדימוי , הומר והפתגמים השיכים לרעיון הסיפור . המחקר כולל הקדמה , דברתי בו על הקונפליקט הפסיכולוגי של הסופר , בעקבו קטע על היחס בין פסיכולוגיה לבין הספרות אחר כך על חיי המספר , וסגנונו הספרותי , ואיך שיקף המספר את כל הדברים האלה ביצירתו הסיפורית . אחר כך דברתי על התופעות הלשוניות בסיפורו , הסיכום יבואו בסוף המחקר .

ביבליוגרפיה :

המקורות והספרים העבריים :

- 1- (אברהם בן שושן , המלון החדש . כרך ששי , הוצאת "קרית ספר" בע"מ , ירושלים , 1971 , עמ' 2316) .
- 2- אבן יוסף . ניצני הריאליזם . כרך ראשון . הוצאת מוסד ביאליק , ירושלים , 1972 , עמ' 15 .
- 3- אבן שושן , אברהם . המלון העברי המרוכז . הוצאת קרית - ספר , ירושלים עמ' 624 , 1972 .
- 4- אהרון רוזן . אלף מלים ועוד רבבה . הוצאת ספרים אחיאסף בע"מ , תל-אביב , 150 , 1969 .
- 5- אלחנני , אברהם חיים , שיחת סופרים . הוצאת ראובן מס , ירושלים , 1977 , עמ' 260 .
- 6- עגנון , שמואל יוסף . סמוך ונראה . הוצאת שוקן , ירושלים ותל -אביב , כרך ששי , תשל"ד , עמ' 92 .
- 7- עגנון , שמואל יוסף . עד הנה . הוצאת שוקן , ירושלים ותל -אביב , כרך שביעי , תשל"ד , עמ' שכב .
- 8- צלנר מרדכי . מאוצר הספרות החדשה . ניו-יורק , 1965 , עמ' 153 .
- 9- שושן , א . מלון הספרות החדשה העברית הכללית . הוצאת - קרית ספר , ירושלים , כרך 4 , 1891 .
- 10- שושן , א . מלון הספרות החדשה העברית והכללית . הוצאת יבנה , תל - אביב , 1978 , עמ' 1032 .
- 11- שקד-גרשון . גל חדש בסיפורת העברית , הוצאת ספרית פועלים , תל אביב עמ' 2 , 1971 .

המקורות הלועזיים:

Golden ,M .Fielding's Moral Psychlohy,The University Massa chusetts -1
pres,1966,P.76.

הספרים הערביים:

١- فائق مصطفى، عبد الرحمن علي.في النقد الأدبي الحديث منطلقات وتطبيقات، ط٢،الموصل،
ص١٦٧،٢٠٠٠.

٢- الطاهر، علي جواد. الثقافة الأدبية للطالب. دار الرائد العربي، بيروت، ١٩٧٨، ص١٦١.

٣- وهبة، مجدي. معجم مصطلحات اللغة والأدب. دار الرياض، بيروت، ١٩٧٤، ص٤٥١.

٤- دعييل، عماد سعيد. دراسات في الأدب العبري الحديث. مجلة دراسات الترجمة، ٢٠١١، ص٢٥.

٥- الجوادي، محمد. مذكرات الهواة والمحترفين. فن كتابة التجربة الذاتية، القاهرة، ١٩٩٧، ص٣٤.

Abstract

the Psychological struggle of the Writer Isaac Shanahr in his Story A Meager Meal).

By Majid Aboud Rahima

The research entitled (the Psychological struggle of the Writer Isaac Shanahr in his Story *A Meager Meal*). In the story he describes the early Jewish life in Palestine with consequence of the immigration. We find that the story of *A Meager Meal* by Isaac Shanhar tackles accurately the life of Israel.

The Zionist entity was and still is depending on immigrants in a state called (a state of Migrants). For the possibility of the state did not permit it to contain immigrants from all over the world with their various races,cultures and human readiness, then there was what is called the corridors, which are a transitional stage in which immigrants are psychological , socially and professionally adopted for the Israeli reality. These were mostly tents or chunk houses. These corridors have become specially years of the emergence of Israel.

The story tells about the experience of a Jewish family immigrating to Palestine and are putting the corridors as temporary residence, but these turned into permanentONES. Shanahr depicts the disappointment that inflicted the immigrant Jew as a result of the failure in promise.

The study includes an introduction, which tackled a condensed glimpse of the psychological struggle, and the introduction was followed by a brief account of the relation between the psychological struggle and the Hebrew literature. We also studied the important aspects of the author's life, his literary style. After that we analyses the story in details and tackled the linguistic style on the which the author has depended in his story “Meager Meal”. At the end of the study the Conclusion sums up the findings.